

С Т А Н О В И Щ Е

От член на НЖ: доц. д-р Кристияна Симеонова, Институт за български език към Българската академия на науките

За дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен **доктор** в област в професионално направление 2.1. *Филология*. Докторска програма *Български език*

Автор на дисертационния труд: Елеонора Георгиева Тропанкова

Тема на дисертационния труд: Фразеологизми с опорни думи за домашни животни

Научен ръководител: проф. д-р Антони Стоилов

Г-жа Елеонора Тропанкова е редовен докторант към Катедрата по български език на Филологическия факултет в Югозападния университет „Неофит Рилски“ в град Благоевград. В същия университет тя получава бакалавърска степен по специалността *Българска филология* и магистърска степен по специалността *Журналистика*. Понастоящем работи като редактор в БНР – Радио Благоевград и осъществява преподавателска дейност в Югозападния университет, като води часове по български език за чужденци.

Дисертационният труд на авторката е посветен на една много интересна и неразработена в цялост тема. Темата на дисертационния труд е много удачно подбрана и има голям изследователски потенциал, защото все по-важно място в съвременните лингвистични изследвания заема изучаването на национално-культурния аспект на езика, особено като се има предвид това, че езикът е един от най-важните компоненти на културата и като такъв той отразява и съхранява в себе си културно-историческия опит

на народа, който го говори. По този начин езикът се явява огледало и пазител на националната култура и на специфичното в нея за всеки отделен народ. Едни от най-важните източници на национално-културна информация са фразеологизмите. Именно затова в последните години се наблюдава нарастване на интереса на учените към фразеологията като към особен тип езикови единици, имащи устойчива и стабилна структура, постоянен лексикален състав, словоред и значение.

В увода авторката подробно обяснява защо се спира на тази тема, какви цели и задачи си поставя при нейното разработване, какви подходи и методи ще използва и на каква теоретична основа ще стъпи. Обект на изследване в този труд са фразеологичните единици, които включват опорна дума, означаваща *домашно животно*. Целта е да представи фразеологичните единици, включващи думи за *домашни животни*, ексцерпирани от издадени у нас речници, като те бъдат анализирани откъм форма, структура и семантика и на тази основа се направят произтичащите от това изводи. С така поставената цел Елеонора Тропанкова се е справила блестящо. Много точно е определен корпусът от опорни думи, както и тяхната продуктивност. Ясно са посочени структурните модели на опорните думи откъм очертаване на продуктивни и непродуктивни структурни типове. Прави впечатление солидната теоретична подготовка и библиографска осведоменост на дисертантката, изразени в точка шеста от увода. Оттук разбираме за делото на швейцарският лингвист Шарл Баи (1865 – 1947), който е бил ученик на Фердинанд дъо Сосюр и е работил в началото на XX век. На него принадлежи първото теоретично изследване на фразеологията като отделна област на лексикологията. Той пръв въвежда в употреба термина *фразеология* и в трудовете си ѝ дава статут на отделна лингвистична дисциплина. Оттогава досега са се появили множество мнения за природата и характера на фразеологизмите, за тяхната семантична

и функционална страна, за различните модификации на тяхната формална структура и т. н. Редица въпроси, свързани с всичко това, намират различни интерпретации. Несъмнено обаче е следното: не съществува език, в чиято лексика да отсъстват фразеологични единици като тип лексически единици. След това е направен много подробен преглед на изследването на фразеологизмите в българската лингвистична литература. Интересни са и терминологичните уточнения, разглеждащи отношенията *дума – фразеологизъм; устойчиво словосъчетание – фразеологизъм* и пр.

Първата глава от труда се нарича „Структурно-семантичен анализ на фразеологизмите“. Тук се прави характеристика на фразеологизмите от всяка опорна дума откъм особеностите на тяхната външна и вътрешна форма. Опорните думи са названия на най-често срещаните домашни животни: *коза, овца, кокошка, куче, кон, заек, прасе* и др. На първо място се установява броят им към всяка от опорните думи. Общийят брой на опорните думи от тематичния кръг *домашни животни* в изследването е над 40, като тук са представени и изследвани образуваните с тяхна помощ повече от хиляда фразеологизма. Посочени са статистически данни от коя опорна дума колко фразеологични единици са образувани. Най-много фразеологизми са образувани с опорни думи *куче* (156 фразеологизма) и *кон* (117 фразеологизма). Тези опорни думи са най-продуктивни и най-често срещани в българската зоонимна фразеология. Всички опорни думи и числящите се към всяка една от тях фразеологизми са представени по азбучен ред. Повечето опорни думи принадлежат към класа на съществителните имена, но в класификацията са включени и фразеологични единици, които съдържат относителни прилагателни, образувани от названия на домашни животни. Напр. *агнешки, биволски, кокоши, овчи, заешки, конски* и пр. Фразеологизмите, образувани с помощта на тези прилагателни имена, са включени не в отделни речникови статии с опорна дума това прилагателно,

а към речниковите статии на съответните опорни думи съществителни имена.

Много ясно и точно авторката представя компонентните структурни модели, като установява тяхната продуктивност. Анализират се трите типа фразеологизми откъм характера на тяхната синтактична структура – фразеологизми с характер на изречение, с характер на словосъчетание и с характер на предложно-именно съчетание. Интересни са и наблюденията върху това, дали фразеологизмите са моносемантични или полисемантични и дали има отношения на синонимия в рамките на опорната дума. Синонимия се наблюдава както между значения на фразеологизмите в рамките на една опорна дума, така и между значенията на фразеологизми, принадлежащи към различни опорни думи. Любопитен също така е и фактът, че според авторката сред фразеологизмите с опорна дума за домашно животно се отклояват с висока продуктивност тези, които са оценъчни, но по-често в отрицателна посока (напр. *живее като прасе*; *гледам като теле*, *t.e. тъпо и глупаво*). Фразеологизмите, които имат положителна емоционално-оценъчна функция, са по-рядко срещани (напр. *верен като куче*; *работи като вол*) и др.

Обобщавайки впечатленията си от това изследване, смятам че то отговаря на всички изисквания за дисертационен труд. Това е извънредно сериозна и издържана във всяко отношение разработка, стъпила на здрава научна основа. Тази разработка притежава висока научна стойност и има приносен характер в изследването на българската фразеология. Основният принос на този труд е, че той представлява първото толкова пълно, цялостно и всеобхватно изследване на тематичната група *домашни животни* в българската фразеология. Представеното изследване върху фразеологичните единици от тематичния кръг *домашни животни* очертаava тяхното място като важен и устойчив пласт в българската фразеология. Авторката се е справила

отлично с огромното море от материал и с трудни за решаване въпроси. Разгърнатият анализ доказва, че фразеологизмите от този тематичен кръг не само са значителен по обем езиков материал, но и представляват ценен културно-исторически извор, съхраняващ народната мъдрост и битова философия. С направените обобщения и систематизация настоящият труд допринася за по-задълбоченото познание върху българската фразеология, като предлага цялостен модел за изследване на тематично обединени фразеологични групи, който може да бъде приложен и за други семантични области в езика. Освен това трудът се отличава с ясен и разбран език и стил. Е. Тропанкова доказва, че и за най-сложната научна материя може да се пише ясно и разбираемо.

Авторефератът напълно отговаря на съдържанието на дисертационния труд и отразява точно научните му приноси. Трябва да се отбележи и фактът, че докторантката има достатъчно публикации по темата на дисертационния труд, както и достатъчно участия в конференции. Освен това тя е носителка на трета награда в секция *Езикознание* от Научната конференция „18-и национални филологически четения за студенти и докторанти“, 10 май 2024 г., гр. Благоевград. Дисертантката отговаря на и изпълнява необходимите минимални национални изисквания за получаване на образователната и научна степен *доктор*.

Като имам предвид всичко, казано от мен дотук, с пълна убеденост предлагам на почитаемото Научно жури да присъди на Елеонора Георгиева Тропанкова образователната и научна степен *доктор*.

12 януари 2025г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Кристияна Симеонова

OPINION

By a member of the academic jury: Assoc. Prof. Kristiyana Simeonova, PhD.

Institute for Bulgarian Language at the Bulgarian Academy of Sciences

For a dissertation for the acquisition of an educational and scientific degree of *Doctor* in the field of professional direction 2.1. *Philology*. Doctoral program

Bulgarian Language

Author of the dissertation: Eleonora Georgieva Tropankova

Subject of dissertation: Phraseological units with key words about domestic animals

Academic supervisor Prof. Dr. Antoni Stoilov

Ms. Eleonora Tropankova is a full-time doctoral student at the Department of Bulgarian Language at the Faculty of Philology at South-West University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad. At the same university, she obtained a bachelor's degree in *Bulgarian Philology* and a master's degree in *Journalism*. She currently works as an editor at Bulgarian National Radio – Radio Blagoevgrad and works as a lecturer at South-West University, teaching Bulgarian language classes for foreigners.

The author's dissertation is devoted to a very interesting and largely unexplored topic. The topic of the dissertation is very well chosen and has great research potential, because the study of the national-cultural aspect of language is becoming increasingly important in contemporary linguistic research, especially considering that language is one of the most important components of culture and, as such, reflects and preserves the cultural and historical experience of the people who speak it. In this way, language acts as a mirror and guardian of national culture and its specific characteristics for each individual nation. One of the most important sources of national cultural information are phraseological units. That

is why in recent years there has been a growing interest among scientists in phraseology as a special type of linguistic units with a stable structure, constant lexical composition, word order, and meaning.

In the introduction, the author explains in detail why she focuses on this topic, what goals and tasks she sets for herself in its development, what approaches and methods she will use, and what theoretical basis she will rely on. The subject of this study is phraseological units that include a base word meaning *domestic animal*. The aim is to present phraseological units containing words for *domestic animals*, excerpted from dictionaries published in Bulgaria, analyzing them in terms of form, structure, and semantics, and drawing conclusions on this basis. Having set this goal, Eleonora Tropankova has done a brilliant job. The corpus of key words and their productivity are very precisely defined. The structural models of the key words are clearly indicated in terms of productive and unproductive structural types. The solid theoretical background and bibliographic awareness of the doctoral candidate, expressed in point six of the introduction, are impressive. Here we learn about the work of Swiss linguist Charles Bally (1865–1947), who was a student of Ferdinand de Saussure and worked in the early 20th century. He was the first to conduct a theoretical study of phraseology as a separate field of lexicology. He was the first to introduce the term *phraseology* and, in his works, gave it the status of a separate linguistic discipline. Since then, numerous opinions have been expressed about the nature and character of phraseological units, their semantic and functional aspects, the various modifications of their formal structure, etc. A number of questions related to all this are subject to different interpretations. However, the following is certain: there is no language whose lexicon does not contain phraseological units as a type of lexical units. This is followed by a very detailed review of the study of phraseology in Bulgarian linguistic literature. The terminological clarifications

examining the relationships between *words and phraseologisms, fixed expressions and phraseologisms*, etc. are also interesting.

The first chapter of the work is entitled "Structural-Semantic Analysis of Phraseological Units." Here, the characteristics of the phraseological units of each key word are described in terms of their external and internal form. The key words are the names of the most common domestic animals: *goat, sheep, hen, dog, horse, rabbit, pig*, etc. First, their number is determined for each of the key words. The total number of key words from the thematic circle of *domestic animals* in the study is over 40, and more than a thousand phraseological units formed with their help are presented and studied here. Statistical data is provided on how many phraseological units are formed from each key word. The most phraseological units are formed with the key words *dog* (156 phraseological units) and *horse* (117 phraseological units). These key words are the most productive and most common in Bulgarian zoonymic phraseology. All key words and the phraseological units belonging to each of them are presented in alphabetical order. Most of the key words belong to the class of nouns, but the classification also includes phraseological units containing relative adjectives formed from the names of domestic animals. For example, *lamb, buffalo, hen, sheep, rabbit, horse*, etc. The phraseological units formed with the help of these adjectives are not included in separate dictionary entries with this adjective as the key word, but in the dictionary entries of the corresponding key words, which are nouns.

The author presents the component structural models very clearly and accurately, establishing their productivity. The three types of phraseological units are analyzed in terms of their syntactic structure – phraseological units with the character of a sentence, with the character of a word combination, and with the character of a prepositional-nominal combination. Observations on whether phraseological units are monosemantic or polysemantic and whether there are relations of synonymy within the frame of the key word are also interesting.

Synonymy is observed both between meanings of phraseological units within a single key word and between meanings of phraseological units belonging to different key words. It is also interesting to note that, according to the author, among the phrasological units with a reference word for a domestic animal, those that are evaluative, but more often in a negative sense (e.g., *lives like a pig; watches like a calf, i.e., stupidly and foolishly*), stand out with high productivity. Phraseological units that have a positive emotional-evaluative function are less common (e.g., *loyal as a dog; works like an ox*), etc.

Summarizing my impressions of this study, I believe that it meets all the requirements for a dissertation. It is an extremely serious and well-developed work in every respect, based on a solid scientific foundation. This study is of high scientific value and contributes to the research of Bulgarian phraseology. The main contribution of this work is that it represents the first such complete, comprehensive, and exhaustive study of the thematic group of *domestic animals* in Bulgarian phraseology. The presented study on phraseological units from the thematic circle of *domestic animals* outlines their place as an important and stable layer in Bulgarian phraseology. The author has done an excellent job with the vast amount of material and difficult questions. The detailed analysis proves that the phraseological units from this thematic circle are not only significant in terms of linguistic material, but also represent a valuable cultural and historical source, preserving folk wisdom and everyday philosophy. With its summaries and systematization, this work contributes to a deeper understanding of Bulgarian phraseology by offering a comprehensive model for studying thematically unified phraseological groups, which can also be applied to other semantic areas of the language. Furthermore, the thesis is distinguished by its clear and understandable language and style. E. Tropankova proves that even the most complex scientific material can be written in a clear and understandable way.

The abstract fully corresponds to the content of the thesis and accurately reflects its scientific contributions. It should also be noted that the postdoctoral student has sufficient publications on the topic of the dissertation, as well as sufficient participation in conferences. In addition, she won third prize in the *Linguistics section* of the Scientific Conference "18th National Philological Readings for Students and Postdoctoral Students," May 10, 2024, Blagoevgrad. Blagoevgrad. The postdoctoral candidate meets and fulfills the necessary minimum national requirements for obtaining the educational and scientific degree of Doctor.

Considering everything I have said so far, I am fully confident in recommending that the esteemed Scientific Jury award Eleonora Georgieva Tropankova the educational and scientific degree of *Doctor*.

January 12, 2025.

Opinion prepared by:

Assoc. Prof. Kristiyana Simeonova, PhD